

Otázka: Rodinné a občanské právo

Předmět: Základy společenských věd

Přidal(a): verury

zpracovala: Veronika Rysová, 6.G

Manželství, jeho vznik a zánik, podmínky uzavření, registrované partnerství, vyživovací povinnosti, náhradní výchova dětí

Věcná práva (vlastnické právo, dědění, spoluvlastnictví) a závazková práva (druhy smluv a jejich náležitosti)

RODINNÉ PRÁVO

Jde o soukromé právo, které není závislé na uplatňování práva veřejného. Není-li to zákonem výslovně zakázáno, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona. Stát však může do tohoto soukromého práva zasahovat (např. kvůli ochraně dětí).

Prameny rodinného práva jsou Zákon o rodině, Zákon o pěstounské péči, Úmluva o právech

dítěte a Občanský zákoník.

Předměty rodinného práva

Rodinné právo upravuje práva a povinnosti osob, které v různých rolích vystupují v rodině. Hlavním účelem manželství je založení rodiny a řádná výchova dětí. Především se zabývá právy a povinnostmi mezi manžely, mezi rodiči a dětmi případně dalšími osobami, které nahrazují či doplňují funkci rodičů. Dále jsou jeho předmětem tyto oblasti: manželství, registrované partnerství, manželské majetkové právo, příbuzenství a švagrovství, jiné formy péče o děti, výživné.

Vznik manželství

Manželství je trvalý svazek muže a ženy vzniklý způsobem, který stanoví zákon. Hlavním účelem manželství je založení rodiny, řádná výchova dětí a vzájemná podpora a pomoc.

V České republice lze uzavřít manželství dvěma způsoby. Prvním je občanský (civilní) sňatek, kdy je uzavření manželství potvrzeno státním orgánem. Orgánem státu v tomto případě může být obecní úřad pověřený vést matriky; úřad, který plní jeho funkci (matriční úřad), případně i nematriční obecní úřad, pokud je jeden ze snoubenců přihlášen k trvalému pobytu v jeho správním obvodu. V případě manželství uzavíraného v cizině může být orgánem zastupitelský úřad České republiky. Pokud je život jednoho ze snoubenců přímo ohrožen, může prohlášení snoubenců přijmout i kapitán lodi plující pod vlajkou České republiky, kapitán letadla registrovaného v České republice a velitel vojenské jednotky České republiky v zahraničí. Druhým způsobem je sňatek církevní. V tomto případě manželství potvrzuje orgán registrované církve nebo náboženské společnosti. Církevní orgán je povinen do tří pracovních dnů doručit protokol o uzavření manželství s uvedením skutečností dle matričního zákona příslušnému matričnímu úřadu, v jehož obvodu bylo uzavřeno.

Podle NOZ má nově manžel právo na informace ohledně příjmu a jmění druhého manžela,

stejně tak, jako o jeho pracovních, studijních a jiných činnostech. Povinností manžela je brát ohled na druhého manžela a nezletilé dítě při volbě svých studijních, pracovních a jiných činnostech.

Obřadu musí být přítomen v případě církevního sňatku osoba pověřená oprávněnou církví a v případě občanského sňatku zaměstnanec příslušného matričního úřadu. Nutná je také přítomnost dvou svědků.

Snoubenci při sňatečním obřadu oznámí, jaké příjmení budou po svatbě používat. Oba mohou přijmout příjmení jednoho z nich nebo si oba mohou ponechat příjmení původní. Poslední možností je, že přijmou příjmení jednoho z nich za společné a ten, jehož příjmení není společným jej bude dále připojovat za příjmení společné.

Překážky v uzavření manželství

1. Překážka příbuzenství mezi předky a sourozenci – platí i na nevlastní sourozence, neplatí v případě bratranců a sestřenic.
2. Překážka duševní choroby – pokud je stav slučitelný s manželstvím, může sňatek povolit soud.
3. Překážka nezletilosti – zletilým se člověk stane dosažením 18 ti let věku, výjimečně může soud povolit uzavření manželství už v 16 ti letech.
4. Překážka bigamie – překážkou je dříve uzavřené manželství/registrované partnerství nebo obdobný svazek v zahraničí.
5. Svěření do péče jiné osoby – poručenství, pěstounství.
6. Překážka nespůsobilosti – osoba bez způsobilosti k právním úkonům.

Zánik manželství

Manželství může zaniknout dvěma způsoby – rozvodem a smrtí nebo prohlášením jednoho

z manželů za mrtvého. Byl-li manžel prohlášen za mrtvého, manželství zaniká dnem, kdy rozhodnutí o tom nabude právní moci. Bude-li prohlášení za mrtvého zrušeno, neobnoví se zaniklé manželství, jestliže mezitím manžel toho, kdo byl prohlášen za mrtvého, uzavřel manželství nové. Soud může manželství na návrh některého z manželů rozvést, jestliže je manželství rozvráceno. Soud musí brát v úvahu příčiny rozvratu manželství. Před rozhodnutím, kterým se rozvádí manželství rodičů nezletilého dítěte, upraví soud jejich práva a povinnosti k dítěti pro dobu po rozvodu, zejména určí, komu bude dítě svěřeno do výchovy a jak má každý z rodičů přispívat na jeho výživu.

Registrované partnerství

Registrované partnerství vzniká stejně jako manželství na základě svobodné volby obou partnerů. Prohlášení oba partneři činí osobně na matričním úřadu. Příslušný matriční úřad zapisuje vznik partnerství do knihy registrovaného partnerství. Překážky v uzavření registrovaného partnerství jsou stejné jako u vzniku manželství.

Registrované partnerství je u nás možné uzavřít od roku 2006. Od manželství se liší zejména nižším rozsahem práv a povinností. Partneři si nemohou osvojit dítě (ani když je jednoho z partnerů), ani podstoupit umělé oplodnění.

Vyživovací povinnost

V našem právním systému najdeme hned několik opatření ohledně vyživovací povinnosti. Vyživovací povinnost rodičů trvá do doby, než je dítě schopno žít se samo. Oba rodiče jsou povinni přispívat na výživu svých dětí podle svých schopností a možností. Manželé mají vyživovací povinnost také mezi sebou. V případě, že rodiče nežijí společně, je vyživovací povinnost vůči dětem upravena soudem. Otec dítěte, za kterého není matka dítěte provdána, je povinen matce přispívat přiměřeně na úhradu výživy po dobu dvou let, jakož i na úhradu nákladů spojených s těhotenstvím a slehnutím. Rozhodne-li soud o umístění dítěte do ústavní nebo ochranné výchovy, upraví vždy také rozsah vyživovací povinnosti rodičů k dítěti.

Naopak děti, které se jsou schopny živit samy, mají povinnost zajistit svým rodičům v případě potřeby slušnou výživu. Rozvedený manžel, který není schopen sám se živit, může žádat od bývalého manžela, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Právo na výživné zanikne, jestliže oprávněný manžel uzavře nové manželství nebo povinný manžel zemře. Mezi vzdálenějšími příbuznými platí vyživovací povinnost v případě, že není bližší příbuzný, který by danou povinnost plnil. Manželé jsou povinni také mezi sebou navzájem. Výživné nelze přiznat, jestliže by to bylo v rozporu s dobrými mravy.

Náhradní výchova dětí

Soud může učinit opatření, která omezují rodičovskou zodpovědnost. Dále sleduje, jestli jsou opatření dodržována a hodnotí jejich účinnost. Pokud rodič svou zodpovědnost zneužívá nebo ji výrazně zanedbává, může být soudně zbaven rodičovské povinnosti. Stejně jako v případě, kdy by se rodič úmyslně dopustil trestného činu na dítěti, či své dítě (do 15let) k trestné činnosti využil. Dítě může být také svěřeno do péče jiné fyzické osoby, přičemž jsou upřednostňováni příbuzní dítěte. Ve chvíli, kdy soud svěří dítě do péče jiné fyzické osoby, musí vymezit rozsah práv a povinností rodičů vůči dítěti.

1. Pěstounská péče

Soud může dítě svěřit do pěstounské péče fyzické osobě, která zaručí řádnou výchovu dítěte. Přednostně je dítě svěřeno do péče příbuzné osobně, výjimkou je případ, kdy by svěřením do péče nebylo v zájmu dítěte. Pěstounská péče jde stanovit také pouze na určitou dobu. Soud má právo pěstounskou péči zrušit na základě žádosti pěstouna. Rozhodnutí soudu musí být vždy podpořeno vyjádřením orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Pěstoun je povinen osobně pečovat o dítě a vykovávat přiměřeně práva a povinnosti rodičů. Pěstoun na rozdíl od rodičů nemá vyživovací povinnost. Pěstoun nemá plné právo zastupovat dítě. Pokud pěstoun usoudí, že rodič nerozhoduje v zájmu dítěte, má právo obrátit se na soud. Dítě v pěstounské péči je povinno podílet se v podle svých schopností na chodu domácnosti.

Nový občanský zákoník definuje vztah pěstouna a dítěte jako osobní péči o dítě třetí osobou, jejímž účelem není přijetí cizího dítěte za své jako v případě osvojení, kdy dochází ke změně statusu dítěte. Upřednostňuje se osobní péče o dítě příbuzným nebo osobou blízkou. Pěstounská péče má přednost před péčí o dítě v ústavech nebo v jiných zařízeních ústavního typu.

Dojde-li k podstatné změně poměrů nebo k neshodě mezi rodiči a pěstounem v podstatné záležitosti týkající se dítěte, může dítě, rodič nebo pěstoun navrhnout soudu změnu práv a povinností, zrušení pěstounské péče, nebo jiné rozhodnutí. Pěstounská péče zaniká nejpozději, nabude-li dítě plné svéprávnosti, jinak jeho zletilostí.

Pěstounství je forma placená státem.

2. Osvojení (adopce)

Osvojením vzniká mezi dítětem a osvojitelem vztah stejný, jako mezi rodičem a dítětem. Příbuzní osvojitele se stávají příbuznými osvojence. Osvojitelé mají rodičovskou zodpovědnost vůči dítěti. Osvojiteli se mohou stát pouze fyzické osoby, které prokazují, že osvojení bude prospěšné pro dítě i společnost. Mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl. Zákonný zástupce dítěte musí s osvojením souhlasit. Výjimkou je případ, kdy se rodič po dobu minimálně 3 měsíců nezajímá o dítě. Před schválením osvojení musí být dítě aspoň 3 měsíce v péči osvojitele - nevyžaduje se v případě, že dítě přechází z pěstounské péče do vztahu osvojeneckého. Osvojenec ponese příjmení osvojitele a společný osvojenec manželů má příjmení, které bylo určeno pro jejich děti při uzavření manželství. Nesouhlasí-li osvojenec, který má právo vyslovit se ke svému příjmení, se změnou svého příjmení, rozhodne soud, že osvojenec bude ke svému příjmení připojovat příjmení osvojitele. Osvojením zanikají práva a povinnosti mezi osvojencem a původní rodinou. Osvojení, pokud není nezrušitelné, lze zrušit soudem na základě návrhu osvojence nebo osvojitele.

V našem právním systému lze provést tzv. osvojení nezrušitelné. Takto mohou osvojit dítě pouze manželé, nebo jeden z manželů, který žije s některým z rodičů dítěte v manželství anebo pozůstalý manžel po rodiči nebo osvojiteli dítěte. Osvojit lze pouze dítě starší jednoho roku.

Nový občanský zákoník zcela vynechává některé záležitosti v oblasti osvojení. Nezabývá se např. tím, jestli osvojitel informuje osvojence a osvojení, utajení osvojení před původní rodinou osvojence nebo seznámení zletilého osvojence se spisem o osvojení.

Nově lze také osvojit zletilou osobu, a to v případech, že je sourozencem již osvojeného nezletilého, v době podání návrhu o osvojení byl nezletilý, osvojitel pečoval o osvojovaného už před dosažením zletilosti, osvojitel hodlá osvojit děti svého manžela.

3. Poručenství

Jestliže rodiče dítěte zemřeli, byli zbaveni rodičovské zodpovědnosti, výkon jejich rodičovské zodpovědnosti byl pozastaven nebo nemají způsobilost k právním úkonům v plném rozsahu, ustanoví soud dítěti poručníka, který bude nezletilého vychovávat, zastupovat a spravovat jeho majetek místo jeho rodičů. Ve většině případů se soud snaží určit poručníkem toho, koho doporučili rodiče. Pokud soud nemůže určit poručníkem fyzickou osobu, stává se jím sociálně-právní orgán ochrany dětí. Jakékoli rozhodnutí poručníka v podstatné věci týkající se dítěte vyžaduje schválení soudem. Na vztah poručníka a dítěte se v určité míře vztahují ustanovení o právech a povinnostech rodičů.

4. Opatrovnictví

V případě střetu zájmů zákonných zástupců a dítěte nebo mezi dětmi týchž rodičů, ohrožení majetkových zájmů dítěte, omezení rodičovské zodpovědnosti a řízení o osvojení ustanoví soud opatrovníka. Opatrovníkem může být i sociálně-právní orgán ochrany dětí. Rozsah práv a povinností opatrovníka vymezí soud.

5. Ústavní výchova

Jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěření dítěte do péče fyzické osoby. V případě, že rodiče nemohou z vážných důvodů

zabezpečit výchovu dětí na přechodnou dobu, svěří soud dítě do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, a to na dobu nejdéle šest měsíců. Ústavní výchovu lze nařídít nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají. Pominou-li důvody, pro které byla ústavní výchova nařízena, nebo je-li možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, soud neprodleně ústavní výchovu zruší a zároveň rozhodne podle okolností o tom, komu bude napříště dítě svěřeno do péče. Ústavní výchova zaniká rozhodnutím soudu o osvojení.

OBČANSKÉ PRÁVO

Jde o soukromé právo, které není závislé na uplatňování práva veřejného. Není-li to zákonem výslovně zakázáno, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona. Hlavním pramenem je Občanský zákoník (č. 89/2012 Sb.). Jeho poslední novelizace vešla v platnost od 1. 1. 2014.

1. Věcná práva

Umožňují vlastnictví nějaké věci. Dělí se na čtyři druhy - vlastnictví, spoluvlastnictví, držba a věcná práva k cizím věcem.

Věc

V právním slova smyslu je „věc“ to, co může být předmětem práv, ne však jejich nositelem. Podle NOZ domácí zvíře není věcí. Nový občanský zákoník pojem věci poněkud zužuje a rozlišuje vlastnictví hmotných věcí od nehmotných práv (například autorských). Občanský zákoník věc nedefinuje, nýbrž pouze dělí věci na movité a nemovité. Kromě zákonného dělení můžeme „věc“ dělit také podle římského práva.

1. Věci zastupitelné a nezastupitelné – zastupitelné věci lze nahradit (knižní výtisk), nezastupitelné nahradit nelze (originál obrazu).
2. Věci dělitelné a nedělitelné – dělitelnou věc lze rozdělit bez ztráty využitelnosti.
3. Věci hmotné a nehmotné – věc hmotná má povahu samostatného předmětu, nehmotná nemá hmotnou podstatu.
4. Věci spotřebitelné a opotřebitelné – spotřebitelné věci se běžným užíváním spotřebovávají, opotřebitelné ne.
5. Věci movité a nemovité – nemovitou věcí je pozemek nebo stavba s pevným základem, movitou věcí je vše, co není nemovité.

1. **Vlastnictví** – Vlastník je v mezích zákona oprávněn předmět svého vlastnictví držet, užívat, požívat jeho plody a užitky a nakládat s ním. Všichni vlastníci mají stejná práva a povinnosti a poskytuje se jim stejná právní ochrana. Vlastník má právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje; zejména se může domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje. Vlastník věci se musí zdržet všeho, čím by nad míru přiměřenou poměrům obtěžoval jiného nebo čím by vážně ohrožoval výkon jeho práv. Zvláštní zákony řeší vlastnictví bytů a nebytových prostor nebo také předměty vlastnictví státu a určených fyzických osob. Specifickým druhem vlastnictví je vydržení, kdy se oprávněný držitel se stává vlastníkem, pokud má movitost v držbě 3 roky a nemovitost 10 let.

Vlastnictví se může nabývat děděním.

1.1. Nabývání dědictví

Dědictví se nabývá smrtí zůstavitele. Dědí se ze zákona, ze závěti nebo z obou těchto důvodů. Dědictví, jehož nenabude žádný dědic, připadne státu.

1.2. Odmítnutí dědictví

Dědic může dědictví odmítnout. Odmítnutí se musí stát ústním prohlášením u soudu nebo písemným prohlášením jemu zasláným. Prohlášení o odmítnutí dědictví může dědic učinit jen do jednoho měsíce ode dne, kdy byl soudem o právu dědictví odmítnout a o následcích odmítnutí vyrozuměn. Z důležitých důvodů může soud tuto lhůtu prodloužit. K odmítnutí dědictví nemůže dědic připojit výhrady nebo podmínky; rovněž nemůže odmítnout dědictví jen zčásti. Prohlášení o odmítnutí dědictví nelze odvolat.

1.3. Vydědění

Možnost vydědit potomka nastává ve chvíli, kdy potomek neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc, neprojevuje o zůstavitele opravdový zájem, byl odsouzen pro úmyslný trestný čin k odnětí svobody na více než jeden rok nebo trvale žije nezřízeným životem.

1.4. Přechod dluhů

Dědic musí uhradit zůstavitelovy dluhy i nad rozsah nabytého dědictví, případně ze svého výlučného majetku. Dědic má právo ohraničit rozsah povinností k úhradě zůstavitelových dluhů prostřednictvím soupisu pozůstalosti do jednoho měsíce po smrti zůstavitele. Soupis pozůstalosti zpravidla vyhotoví notář. Jestliže dědic vědomě neuvede do soupisu pozůstalosti některé předměty a věřiteli se podaří jejich existenci prokázat, přestane pro dědice platit ochrana, kterou mu poskytoval soupis pozůstalosti a bude povinen uhradit dluhy v plné výši.

1.5. Dědění ze zákona

1.5.1. První dědická třída

Dědí zůstavitelovy děti a manžel nebo partner, každý rovným dílem. Pokud některé z dětí nedědí, nabývají jeho dědického podílu jeho děti. Pokud však dítě, které nedědí, žádné děti nemá, přiroste jeho dědický podíl ostatním dědicům. Manžel ani partner nemůže v první dědické skupině dědit sám.

1.5.2. Druhá dědická třída

Dědí manžel nebo partner, zůstavitelovi rodiče a tzv. spolužijící osoba (nejméně jeden rok

před zůstavitelovou smrtí ve společné domácnosti). Dědicové ve druhé dědické skupině dědí rovným dílem, manžel nebo partner však nejméně polovinu dědictví. Pokud tedy manžel nebo partner dědí ve druhé skupině sám, připadne mu celé dědictví. Spolužijící osoba nemůže ve druhé skupině dědit sama.

1.5.3. Třetí dědická třída

Dědí zůstavitelovi sourozenci a tzv. spolužijící osoba, všichni rovným dílem. Pokud některý ze sourozenců nedědí, nabývají jeho dědického podílu jeho děti (tj. zůstavitelovi synovci a neteře).

1.5.4. Čtvrtá dědická třída

Dědí stejným dílem zůstavitelovi prarodiče; nedědí-li žádný z nich, dědí rovným dílem jejich děti, tj. zůstavitelovi strýcové a tety.

1.5.5. Pátá dědická třída

Dědí prarodiče rodičů zůstavitele; dědí-li prarodiče (nebo alespoň jeden z nich) pouze jednoho ze zůstavitelových rodičů, rozdělí se mezi ně celé dědictví,

1.5.6. Šestá dědická třída

Dědí potomci zůstavitelových prarodičů (tj. potomci synovců a neteří zůstavitele, strýcové a tety zůstavitele a jejich potomci) rovným dílem.

1.6. Dědění ze závěti

Zůstavitel může závěť buď napsat vlastní rukou, nebo ji zřídit v jiné písemné formě za účasti svědků nebo ve formě notářského zápisu. V každé závěti musí být uveden den, měsíc a rok, kdy byla podepsána, jinak je neplatná. Společná závěť více zůstavitelů je neplatná. Závěť, kterou nenapsal zůstavitel vlastní rukou, musí vlastní rukou podepsat a před dvěma svědky současně přítomnými výslovně projevít, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Svědci se musí

na závěť podepsat. Zůstavitel, který nemůže číst nebo psát, projeví svoji poslední vůli před třemi současně přítomnými svědky v listině, která musí být přečtena a přítomnými svědky podepsána. Svědky mohou být pouze osoby, které jsou způsobilé k právním úkonům. Svědky nemohou být osoby nevidomé, neslyšící, němé, ty, které neznají jazyk, ve kterém se projev vůle činí, a osoby, které mají podle závěti dědit. Závěť se zrušuje platnou závětí pozdější, pokud vedle ní nemůže obstát, anebo odvoláním závěti; odvolání musí mít formu, jaké je třeba k závěti. Zůstavitel zruší závěť také tím, že zničí listinu, na níž byla napsána. Nepominutelnými dědici jsou potomci zůstavitele, pokud nedědí jejich potomci.

1. Spoluvlastnictví - Věc může připadat do podílového spoluvlastnictví více vlastníků. Společné vlastnictví může vzniknout pouze mezi manžely. Při podílovém spoluvlastnictví podíl vyjadřuje míru, jakou se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze spoluvlastnictví ke společné věci. Není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly všech spoluvlastníků stejné. O hospodaření se společnou věcí rozhodují spoluvlastníci většinou, počítanou podle velikosti podílů. Převádí-li se spoluvlastnický podíl, mají spoluvlastníci předkupní právo. Spoluvlastníci se mohou dohodnout o zrušení spoluvlastnictví a o vzájemném vypořádání.

2.1. Společné jmění manželů

Společné jmění manželů má dvě části. Do první části zapadá: majetek nabytý některým z manželů nebo jimi oběma společně za trvání manželství, s výjimkou majetku získaného dědictvím nebo darem, majetku nabytého jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela, jakož i věcí, které podle své povahy slouží osobní potřebě jen jednoho z manželů, a věcí vydaných v rámci předpisů o restituci majetku jednoho z manželů, který měl vydanou věc ve vlastnictví před uzavřením manželství anebo jemuž byla věc vydána jako právnímu nástupci původního vlastníka. Do druhé části patří: závazky, které některému z manželů nebo oběma manželům společně vznikly za trvání manželství, s výjimkou závazků týkajících se majetku, který náleží výhradně jednomu z nich, a závazků, jejichž rozsah přesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů, které převzal jeden z nich bez souhlasu druhého. Manželé mohou smlouvou uzavřenou formou notářského

zápisu rozšířit nebo zúžit stanovený rozsah společného jmění manželů. Takto mohou manželé změnit rozsah majetku a závazků nabytých či vzniklých v budoucnosti, ale i majetku a závazků, které již tvoří jejich společné jmění. Soud může ze závažných důvodů na návrh některého z manželů zúžit společné jmění manželů až na věci tvořící obvyklé vybavení společné domácnosti. Společné jmění manželů zaniká zánikem manželství.

1. Držba - Držitelem je ten, který s věcí nakládá jako s vlastní. Pokud není stanoveno jinak, má držitel stejná práva jako vlastník. Neoprávněný držitel si může od věci oddělit to, čím ji svým nákladem zhodnotil, pokud je to možné bez zhoršení podstaty věci.
2. Věcná práva k cizím věcem - Obsahem jsou pouze určitá oprávnění. Částečné právní panství nad věcí, která oprávněnému nepatří. Jsou opakem vlastnictví a vlastníka věci v určitém rozsahu omezují. Často mají zajišťovací funkci. Patří mezi ně zástavní právo, věcné břemeno, zadržovací právo. Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky v případě, že ji dlužník včas nesplatí. Věcné břemeno omezuje vlastníka nemovitosti tak, že musí něco trpět nebo se něčeho zdržet. Zadržovací právo opravňuje držitele k zadržení cizí movitosti v zájmu zajištění své pohledávky.

2. Závazková práva

Závazkovým vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění (pohledávka) od dlužníka a dlužníkovi vzniká povinnost splnit závazek.

Závazky vznikají z právních úkonů, zejména ze smluv, jakož i ze způsobené škody, z bezdůvodného obohacení nebo z jiných skutečností uvedených v zákoně. Na závazky vznikající ze smluv v zákoně neupravených je třeba použít ustanovení zákona, která upravují závazky jim nejbližší, pokud samotná smlouva nestanoví jinak. Závazkový vztah nelze měnit bez souhlasu jeho stran, pokud tento zákon nestanoví jinak.

Z platného závazku je dlužník povinen něco dát, konat, něčeho se zdržet nebo něco trpět a věřitel je oprávněn to od něj požadovat. Každý z účastníků si může vymínit odstoupení od smlouvy a sjednat pro ten případ odstupné. Kdo smlouvu splní alespoň zčásti nebo přijme třeba jen částečné plnění, nemůže již od smlouvy odstoupit, ani poskytne-li odstupné.

Kdo přenechá jinému věc za úplatu, odpovídá za to, že věc v době plnění má vlastnosti výslovně vymíněné nebo obvyklé, že je ji možno použít podle povahy a účelu smlouvy nebo podle toho, co účastníci ujednali, a že věc nemá právní vady. Právními vadami jsou nedostatky týkající se právních vztahů, např. pokud prodávající není vlastníkem věci. Faktické vady jsou takové, kdy věc nemá vlastnosti, jaké jinak obvykle má mít, příp. jaké byly mezi smluvními stranami dohodnuty.

Za dluhy váznoucí na věci je odpovědný zcizitel. Účastníci mohou též dohodnout odpovědnost za vady, které se vyskytnou do stanovené nebo sjednané doby od splnění, nebo odpovědnost podle přísnějších zásad, než stanoví zákon. Jakmile nabyvatel zjistí vadu převzaté věci, je povinen věc uschovat po přiměřenou dobu, kterou určí zcizitel k přezkoumání vady. Oprávněný má právo na náhradu nutných nákladů, které mu vznikly v souvislosti s uplatněním práva z odpovědnosti za vady. Toto právo je třeba uplatnit u povinného nejpozději do jednoho měsíce po uplynutí doby, ve které je třeba vytknout vady.

Každý závazek může být zajištěn. Jde o jakousi záruku dodržení závazku. Možnými způsoby zajištění jsou ručení, finanční záruka, zajišťovací převod práva, srážky ze mzdy, smluvní pokuta a uznání dluhu.

K zániku práv a povinností tvořících obsah závazku dochází také nejen splněním závazku, ale také odstoupením od smlouvy, dodatečnou nemožností plnění, odstoupením, zmařením účelu smlouvy, započtením pohledávek, uložení do úřední úschovy, dohoda stran (o zrušení závazku, o vzdání se práva nebo odpuštění dluhu, o nahrazení závazku), narovnání, uplynutí doby, smrt dlužníka nebo věřitele, výpověď, neuplatnění práva, splynutí.

Smlouvy

V Občanském zákoníku je více než 20 typických druhů smluv a závazků – jsou to smlouvy takzvaně **pojmenované**. Pokud účastníkům právního vztahu nevyhovuje žádná pojmenovaná smlouva, může uzavřít smlouvu atypickou (nepojmenovanou) nebo smíšenou (z různých typů smluv).

Kupní smlouva

Prodávající přenechává věc (vlastnické právo) za úplatu kupujícímu. Předmětem koupě může být věc movitá i nemovitá. Forma uzavření kupní smlouvy může být ústní i písemná. Prodávající musí mít dispoziční právo s věcí. Rozdíl je v tom, jestli je předmětem koupě věc movitá či nemovitá. U nemovitosti totiž dochází k nabytí vlastnického práva až povolením vkladu vlastnictví do katastru nemovitostí a to ke dni, ke kterému byl návrh na vklad katastrálnímu úřadu doručen. U věci movité přechází vlastnictví k ní na kupujícího převzetím věci ať již fyzickým nebo symbolickým. Do kupní smlouvy lze připojit i některá další. Vedlejším ujednáním může být právo zpětné koupě – kdy si prodávající vyhrazuje vrácení věci do určité doby po jejím prodeji, vrátí-li kupujícímu kupní cenu.

Směnná smlouva

Touto smlouvou si účastníci vyměňují věc za věc. Předmětem směny jsou věci movité i nemovité, kdy u věcí nemovitých musí být jako u smlouvy kupní písemná forma, u věcí movitých postačuje forma ústní. Každý účastník je kupujícím i prodávajícím zároveň.

Darovací smlouva

Darovací smlouvou dárce bezplatně přenechává věc obdarovanému a obdarovaný s tím projevuje souhlas. Na rozdíl od smlouvy kupní jde o bezplatné přenechání věci. Převod vlastnických práv k darovaným věcem je stejný jako u kupní. Aby darovací smlouva vznikla, je třeba souhlasu obou stran. Tato smlouva může být uzavřena ústně, písemně i konkludentně. Dárce se může za určitých podmínek domáhat vrácení daru. Dárce je povinen při odevzdání daru obdarovaného upozornit na vady věci, o kterých ví.

Smlouva o půjčce

Věřitel přenechává dlužníkovi věc určenou podle druhu a dlužník se zavazuje vrátit věc stejného druhu, ale jinou – např. půjčím si 10.000,- Kč a vrátím 10.000,- Kč, ale nejde o původní totožné peníze. Půjčkou prakticky přechází na dlužníka vlastnictví. Půjčka může být úplatná i bezúplatná. Dlužník je povinen splatit půjčku ve lhůtu stanovené dobu. Věřitel není povinen přijmout plnění, pokud by toto bylo pro něho naprosto neefektivní.

Smlouva o výpůjčce

Půjčitel se zavazuje předat nebo přenechat individuálně určenou věc movitou či nemovitou vypůjčitel k bezplatnému, zpravidla dočasnému užívání a vypůjčitel se zavazuje tuto věc vrátit. Rozdíl mezi půjčkou a výpůjčkou je v tom, že u výpůjčky se vrací vždy stejná.

Smlouva o dílo

Touto smlouvou se zhotovitel zavazuje, že dílo provede na vlastní nebezpečí – tzn. že splní svoji povinnost až dokončením a odevzdáním díla a jen tehdy mu také vzniká nárok na zaplacení odměny. Objednatel se zavazuje, že dílo převezme a zaplatí zhotoviteli. Po dokončení díla je objednatel povinen je převzít a zaplatit cenu díla. Cena za zhotovení díla se stanoví dohodou, rozpočtem, odhadem. Jestliže předané dílo vykazuje vady, odpovídá za ně zhotovitel a to jak za vady. Objednatel může odstoupit od smlouvy v případě, že dílo nebylo provedeno včas či řádně a zhotovitel neučinil nápravu v poskytnuté přiměřené době. Objednatel však může odstoupit od smlouvy kdykoli během provádění díla a to z jakéhokoliv důvodu nebo bez udání důvodu. V tomto případě však musí zhotoviteli zaplatit za již vykonanou práci.

Nájemní smlouva

Nájemní smlouva je jednou z nejrozšířenějších smluv. Principem nájemní smlouvy je přenechání práva užívání věci konkrétně určené na dobu určitou či neurčitou a za úplatu (může jít o movitou i nemovitou věc). Subjekty tohoto vztahu jsou pronajímatel a nájemce. Nájem bytu je chráněn, vzniká písemnou formou a zaniká buď dohodou, uplynutím doby anebo výpovědí. U obou dokumentů je ze zákona požadována písemná forma. Pronajímatel bytu může nájem bytu vypovědět s přivolením soudu, když nájemce neplatí dlouhodobě nájem, nájemce hrubě porušuje dobré mravy v rámci občanského soužití, nájemce se v bytě bez vážných důvodů nezdržuje.

V případě přivolení soudu o výpovědi se též rozhoduje o bytových náhradách. Soud rozhodne, zda nájemce má či nemá nárok na bytovou náhradu a to ve formě náhradního bytu, který je v zásadě rovnocenný anebo ve formě náhradního ubytování kdy se jedná o byt nižší kategorie anebo i o přístřeší.

Nutno je zmínit také podnájem, který je často s nájmem reality zaměňován. Podnájem vzniká na základě písemné smlouvy, v tomto případě smlouvy o podnájmu. Do podnájmu lze přenechat někomu jinému pronajatý byt nebo jeho část. Smlouvu o podnájmu tedy uzavírá zájemce o bydlení (podnájemce) s nájemníkem, tzn. osobou, která není vlastníkem realitního objektu, ale je osobou, která má s vlastníkem reality uzavřenu nájemní smlouvu. K uzavření smlouvy o podnájmu je však zapotřebí souhlasu pronajímatele, tzn. vlastníka realitního objektu (bytu).

Seznam použitých zdrojů

- Manželství. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, 11. 10. 2013 [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Man%C5%BEelstv%C3%AD>
- Obecně o rodinném právu. MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI ČESKÉ REPUBLIKY. <http://obcanskyzakonik.justice.cz/> [online]. 2013 [cit. 2013-11-04]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/rodinne-pravo/obecne/>
- Neplatné a zdánlivé manželství. *Neplatné a zdánlivé manželství* [online]. 2002 [cit. 2013-11-04]. Dostupné z:

<http://www.pravnik.cz/a/134/neplatne-zdanlive-manzelstvi.html>

- Česká republika. Zákon o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Předpis č. 115/2006 Sb.* 2006. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-115#cast1>
- Česká republika. Občanský zákoník: Vlastnické právo. In: *89/2012 Sb.* 26.2.1964. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1964-40#cast2>
- Česká republika. Zákon o rodině. In: *Předpis č. 94/1963 Sb.* 1964. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-94#cast1>
- Druhy smluv v občanském právu a jejich náležitosti. [online]. [cit. 2013-11-10]. Dostupné z: <http://ninuska.mistecko.cz/temata/pravo/druhy-smluv-v-obcanskem-pravu-a>